

**Posudek na diplomovou práci Kristýny Vágnerové s názvem
„Názory odborné a laické veřejnosti na chov různých skupin savců v podmínkách
zoologických zahrad“**

Předkládaná práce se podrobně zabývá otázkou, jaké skupiny savců jsou vhodné pro chov v prostředí zoologických zahrad z pohledu laické i odborné veřejnosti a do jaké míry jsou jejich názory na tuto problematiku ovlivněny kulturními stereotypy.

Mé hodnocení se týká především pasáží, které se věnují konceptu zoologických zahrad a jejich fungování, otázce kulturních stereotypů, metodice sběru dat a interpretaci výsledků. V neposlední řadě se zaměřuji i na formální stránku práce, naopak relevantnost statistického zpracování nejsem schopen dostatečně kvalifikovaně posoudit.

Celkový rozsah práce zahrnuje 78 stran textu a 29 stran příloh a jednotlivé části jsou proporčně vyvážené. Z jazykového hlediska na mě práce působí excelentním dojmem. Autorka správně pochopila podstatu odborného stylu, její vyjadřování je věcné a srozumitelné a celý text dosahuje vysoké úrovně jak po gramatické, tak stylistické stránce. Drobné překlepy a nepřesné formulace jsou velkou vzácností.

V úvodu své práce se autorka zabývá především historií a významem zoologických zahrad, problematikou antropomorfismu a kulturními stereotypy ve vnímání zvířat. Zejména v části věnované zoologickým zahradám by bylo žádoucí pracovat s širší paletou literárních zdrojů namísto až příliš častých citací diplomové práce Lenky Tempírové.

Kapitolu věnovanou antropomorfismu pak autorka staví na poznatcích průkopnické, leč dnes již přeci jen poněkud zastaralé práce amerického zoologa a etologa Desmonda Morrisse, jež byla publikována v jeho knize s názvem „Nahá opice“. Určitě by bylo přínosné více konfrontovat jeho původní a tehdy doajista novátorské myšlenky s poznatky současné kulturní antropologie a sociobiologie. Na druhou stranu je nutno zdůraznit, že autorka si byla možných rizik souvisejících se zastaralostí této práce plně vědoma a že přínosnost

použitého konceptu relevantně obhajovala s odkazem na empirické studie současných badatelů, které z Morissova konceptu stále vycházejí.

Tématu antropomorfismu a hodnocení oblíbenosti zvířat z různých perspektiv věnuje autorka v závěru své teoretické části značnou pozornost. Myšlenkově svěží text vycházející z celé řady aktuálních a zajímavých studií však formálně zpracovává poněkud nešťastným způsobem. Mou hlavní námitku představuje skutečnost, že v této části nabývá práce spíše přehledu jednotlivých studií než uceleného a myšlenkově propojeného shrnutí dostupných informací.

Metodika pozorování i sběr dat byly v práci popsány srozumitelným způsobem a dle mého soudu bez vážnějších pochybení. Přesto bych se rád autorky zeptal, zdali a jakým způsobem pracovala s fotografiemi zvířat, jež byly součástí dotazníku? Nabízí se totiž úvaha, zda neupravené fotky samy o sobě neovlivňují rozhodování respondentů o tom, které zvíře budou vnímat jako atraktivní či neatraktivní, následně pak i vhodné či nevhodné pro chov v zajetí (například v důsledku zkrácené představy o velikosti těla zvířete, zbarvení pokryvu jeho těla nebo třeba různé atraktivity pozadí, na kterém je zvíře vyobrazeno).

V podkapitole „Charakteristika výběrového vzorku“ (str. 41) autorka uvádí, že jako reprezentanty laické veřejnosti se rozhodla oslovit studenty středních škol s odůvodněním, že by mohli být vhodným vzorkem pro prozkoumání stereotypů ve společnosti. Jako jeden z argumentů uvádí nedokončené vysokoškolské vzdělání. Rád bych se zeptal, jestli autorka nezvažovala oslovení takové skupiny respondentů, která by pokrývala širší věkové spektrum (byť středoškolsky vzdělané) a pokud ano, proč nakonec dala přednost zvolené variantě? Domnívám se totiž, že kulturní stereotypy by se mohly v průběhu věku alespoň částečně měnit a tudíž by širší věková škála respondentů lépe odrážela skutečný stav věcí.

Hlavní část předkládané diplomové práce tvoří 9 stran výsledků, 11 stran jejich interpretace a 4 strany diskuze. Autorka navíc zahrnuje do své diplomové práce také celou řadu dalších výsledků, které však z důvodu statistické neprůkaznosti zařadila samostatně do sekce přílohy. Domnívám se, že množství i způsob prezentovaných výsledků je pro potřeby diplomové práce plně dostačující a zaslouží si pochvalu. Vše je zpracováno exaktně a přehledně, jednotlivé grafy jsou doplněny stručným slovním komentářem a nezbytnými statistickými údaji. Formální výhrady mám pouze k samostatnému vyčlenění kapitoly „interpretace“ (str. 56 až 65), která by svým obsahem patřila spíše do diskuze.

Mezi nejpřínosnější poznatky výzkumu patří zjištění, že se (1) signifikantně lišily názory odborné a laické veřejnosti na chov různých skupin savců v podmínkách zoologických zahrad, (2) že laická veřejnost hodnotila jako chovatelsky nevhodné jiné skupiny savců než odborná veřejnost (koňovité, hlodavce) a totéž pak platilo pro skupiny, které chápala jako chovatelsky vhodné (šelmy, slony a některé lidoopy - tedy zvířata, jež byla zároveň vysoce hodnocena z hlediska oblíbenosti a disponující řadou antropomorfických znaků) a (3) že se hodnocení vhodnosti chovu savců v zoologických zahradách signifikantně nelišilo mezi muži a ženami.

Stěžejní kapitoly interpretace výsledků a diskuze tvoří značně rozsáhlý celek a zahrnují plných 14 stran textu. Získané výsledky v nich autorka nahlíží v souvislosti s poznatky teorií o kulturních stereotypch a antropomorfismu a sama se pokouší vysvětlit, proč se u vybraných taxonů liší názory odborné a laické veřejnosti na vhodnost jejich chovu v zoologických zahradách. Zejména v diskuzi pak autorka zdařile konfrontuje své poznatky s těmi z odborné literatury a dle mého názoru by obdobný přístup slušel i podkapitole interpretace, která v tomto ohledu poněkud zaostává. Pro závěrečné zhodnocení získaných poznatků by bylo nesmírně žádoucí mít k dispozici data reprezentující vhodně zvolené vysvětlující faktory, která by poskytla interpretačnímu rámci pevnější oporu (například, jestli řešitelé dotazníku vnímali konkrétní druh jako atraktivní, domestikovaný, nebezpečný, fylogeneticky blízce příbuzný člověku nebo třeba ohrožený). Autorka sledovala celou řadu faktorů, které by mohly mít vliv na rozhodování laiků i odborníků v otázce vhodnosti příslušných druhů pro chov v zajetí, domnívám se však, že ne všechny byly šťastně zvoleny právě s ohledem na jejich potenciální výpovědní hodnotu. Uvedené námitky však doporučuji chápat nikoliv jako zásadní pochybení, ale spíše jako doporučení pro případný budoucí výzkum.

Přehled literatury zahrnuje 38 literárních a 8 elektronických zdrojů a svým rozsahem není ohromující, avšak dostačující. Všechny citované zdroje jsou primární a převažují ty cizojazyčné. Po formální stránce je přehled literatury i způsob citování odborných zdrojů v pořádku.

Přes všechny připomínky je nutno říci, že předkládanou práci považuji za velice zdařilou a hodnou náležitého uznání. Autorce se podařilo naplnit všechny hlavní cíle, jež si na začátku svého výzkumu předsevzala, a to v náležité kvalitě. Velkým přínosem jsou pak nové poznatky odhalující stereotypy v názoru laické veřejnosti na otázku welfare zvířat

chovaných v zoologických zahradách, jež jsou často v protikladu k názoru odborné veřejnosti. Pevně věřím, že výzkumy tohoto typu mohou mít praktické využití v edukativní a osvětové činnosti zoologických zahrad s cílem lépe informovat veřejnost o potřebách chovaných zvířat. Na základě těchto skutečností doporučuji tuto práci jednoznačně k obhajobě s dosaženým počtem bodů 16 až 17 a navrženou známkou výborně.

Mgr. Alexis Karadžos

Praha 5. 6. 2016

Přehled hodnocení

	Maximum	Počet udělených bodů
Všeobecný úvod	5	4/5
Obsahová stránka	5	4
Práce s literaturou	5	3
Formální stránka	5	5
Celkové hodnocení	20	16 - 17